

Datum 2026-06-26

Informationsklass Öppen

Diariennr (åberopas) A296.119/2026

Saknr 000

Polismyndigheten

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Er referens LI2026/00848

En ny hemvist stärker sjö- och flygräddningstjänsten i Sverige (Ds 2026:9)

Sammanfattning

Polismyndigheten har inte några synpunkter på förslaget att de operativa delarna av sjö- och flygräddningstjänsten överförs från Sjöfartsverket till Kustbevakningen. Myndigheten har inte heller något att invända mot förslaget att Myndigheten för civilt försvar ges tillsynsansvaret.

Förslaget att stärka Kustbevakningens ansvar inom sjö- och flygräddningstjänsten riskerar dock att leda till att deras stödjande roll i det brottsbekämpande och gränsövervakande uppdraget såväl i fredstid som i andra skeden av hotskalan och ytterst i krig begränsas. Detta bl.a. då Kustbevakningen även kan tas i anspråk av Försvarsmakten enligt förordningen (1982:314) om utnyttjande av Kustbevakningen inom Försvarsmakten (utnyttjandeförordningen). Enligt Polismyndigheten bör konsekvenserna för myndighetens uppdrag och i synnerhet möjligheten att bekämpa brottslighet tas i beaktande i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet. Polismyndigheten lämnar därför nedan synpunkter.

Polismyndighetens synpunkter

Avsnitt 3.8.2

Utifrån ett gränskontrollperspektiv är det av vikt att Polismyndigheten blir informerad om vilka personer som t.ex. landsätts i samband med räddningsinsatser. Detta för att Polismyndigheten, enligt 9 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716), ska ha möjlighet att fullfölja sitt ansvar avseende

kontroll av personer enligt EU:s gränskodex¹. Som nämns i utredningen har Kustbevakningen också ett självständigt ansvar för kontroll av sjötrafiken enligt samma bestämmelse. Detta är än mer aktuellt bl.a. i och med att tredjelandsmedborgare som landsätts efter sjöräddningsinsatser ska omfattas av den s.k. screeningsförordningen². Vidare ska Sveriges nationella samordningscenter enligt EBCG-förordningen³ och det europeiska gränsbevakningssystemet Eurosur, utbyta information med de myndigheter som utövar räddningstjänst till sjöss i Sverige. Att Kustbevakningen nu får ett utökat ansvar för den operativa räddningstjänsten bör innebära bättre förutsättningar för samverkan mellan Polismyndigheten och Kustbevakningen inom gränskontrollförfarandet.

Avsnitt 4.2

Polismyndigheten noterar att det i utredningen förs ett resonemang om en samorganisering med nuvarande Sjöfartsverkets nationella sjö- och flygräddningscentral, JRCC, där även ledningsansvaret för fjällräddning skulle kunna ingå. Polismyndigheten bedömer att det i dagsläget saknas förutsättningar för en sådan samorganisering och att det skulle påverka fjällräddningen direkt negativt om ledningsansvaret skulle hanteras av JRCC eller någon annan myndighet. Mot bakgrund av mängden fjällräddningar, som avser frågor som rör liv och hälsa, anser Polismyndigheten att en fragmentering av befintliga välfungerande strukturer och ansvar medför allvarliga risker.

Avsnitt 4.4

Eftersom Polismyndigheten är ansvarig för fjällräddning måste polisen fortsatt kunna leda och ha resurserna (d.v.s. helikoptrar) för att utföra räddningsuppdragen. En alltför lång förskjutning till att andra myndigheter istället ska stödja Polismyndigheten i ärenden där det finns behov av helikopterresurser riskerar att resultera i att behovsprövningen för användning av polisiära helikoptrar kan medföra negativa operativa effekter för fjällräddningen.

Avsnitt 4.6

Polismyndigheten noterar att utredningen nämner förslaget om en ny förordning som ger Sjöfartsverket möjlighet att lämna stöd till polisen med

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna).

² Se Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna.

³ Se Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 av den 13 november 2019 om den europeiska gräns- och kustbevakningen.

helikoptertransporter som finns i utredningen Polisiär beredskap i fred, kris och krig (SOU 2025:57). Polismyndigheten har i sitt remissvar avstyrkt detta förslag eftersom Sjöfartsverket inte kan lämna stöd till polisen vid insatser i hotfull miljö som innebär risker för andra myndigheters personal samt våld och tvång mot enskilda. Utredningen föreslår dock endast att Sjöfartsverkets helikoptrar ska överföras till Kustbevakningen utan att ta ställning till frågan om Polismyndighetens kritiska behov av helikoptrar. Detta är enligt Polismyndigheten en brist i utredningens arbete. Polismyndigheten vill betona vikten av att Polismyndigheten ges förutsättningar att ha egen rådighet över sådan helikopterresurs som svarar mot det samlade behovet för polisens verksamhet, såväl på land som i den maritima miljön.⁴

Vad gäller bedömningen om gemensamt underhåll anser Polismyndigheten att det finns vissa fördelar med ett gemensamt underhåll av helikoptrarna i framtiden, men att detta även riskerar att medföra en ökad sårbarhet genom exempelvis färre platser för underhåll.

Avsnitt 6.4

Utredningen bedömer att Sjöfartsverket ska ha en fortsatt roll inom sjö- och flygräddningstjänst genom att kravställa förmåga till sjöräddning och beredskap för att på begäran bidra med räddningsledare. Sjöfartsverket föreslås dock inte längre ingå i beredkapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Polismyndigheten anser att det bör framgå hur Sjöfartsverket ska involveras i den operativa förmågeutvecklingen om länken till nämnda beredkapssektor försvinner.

Avsnitt 6.6

Sjö- och flygräddningstjänsten i Sverige omfattar ett flertal aktörer såväl på land som i den maritima domänen. Av det skälet instämmer Polismyndigheten i att det finns ett stort behov av samordnad och effektiv samverkan med utveckling i fokus. De aktörer som koncentrerat bedriver verksamhet inom en viss domän bör dock enligt Polismyndigheten ha bäst förutsättningar att ansvara för samordningen av verksamheten.

Polismyndigheten ser positivt på förslaget att de delar av Kustbevakningen vid höjd beredskap eller krig kan övergå till Försvarsmakten inte ska omfatta sjö- och flygräddningstjänst samt miljöräddningstjänst till sjöss. Mot

⁴ Se även avsnitt 7 i Polismyndighetens remissvar av Polisiär beredskap i fred, kris och krig (SOU 2025:57), A372.168/2025. Här kan även understrykas behovet av ett förbättrat regelverk som möjliggör att även Försvarsmakten fortsatt kan stödja polisen med adekvata resurser vid insatser i hotfulla miljöer, där det kan finnas risker för andra myndigheters personal samt våld och tvång mot enskilda.

bakgrund av förslagen om ändring i utnyttjandeförordningen vill Polismyndigheten framföra följande synpunkter.

Som nämnts stödjer Kustbevakningen idag Polismyndigheten i kontrollverksamheten och medverkar i gränskontrollen av sjötrafiken. Bestämmelser om Kustbevakningens biträde åt Polismyndigheten finns även i 4 och 5 kap. kustbevakningslagen (2019:32). Det är vidare av yttersta vikt att Kustbevakningen fortsatt ska stödja Polismyndigheten med sjötransport, flygtransport och flygspaning under de förutsättningar som anges i förordningen (2020:726) om Kustbevakningens stöd till Polismyndigheten vid vissa polisära insatser.

Polismyndigheten har i tidigare remissvar betonat vikten av samverkan med andra aktörer för att i alla delar kunna fullgöra det polisiära brottsbekämpande uppdraget. I det sammanhanget har myndigheten framfört att det faktum att Kustbevakningen tas i anspråk av Försvarmakten i de situationer som avses i gällande reglering har en negativ påverkan på Polismyndighetens brottsbekämpande verksamhet.⁵ Som exempel kan nämnas att myndigheten är i behov av att nyttja Kustbevakningens kapacitet vid bordning av fartyg och andra insatser i maritim miljö. Det föreslagna nya undantaget i 1 kap. 1 b § utnyttjandeförordningen behöver därmed även omfatta undantag som tillgodoser Polismyndighetens behov av att Kustbevakningen fortsatt ska kunna stödja polisens verksamhet med adekvata resurser för att fullgöra det brottsbekämpande uppdraget i fredstid, vid höjd beredskap och i krig.

Förslagen avseende Kustbevakningens utökade ansvar får inte begränsa deras bärande roll i det brottsbekämpande och gränsövervakande uppdraget till sjöss. Polismyndigheten bedömer att om förslagen genomförs utan att beakta myndighetens synpunkter kommer det att riskera att medföra bl.a. en försämrad förmåga att bekämpa brottslighet såväl på land som i den maritima miljön. Som en ytterligare konsekvens riskerar Polismyndigheten i sin tur att inte kunna lämna biträde till andra berörda myndigheter som t.ex. behöver stöd av myndighetens nationella insatsstyrka vid exempelvis bordning av fartyg. Detta kommer i så fall kräva att Polismyndigheten vid höjd beredskap och krig behöver införskaffa exempelvis egna fartyg för att kunna fullgöra sina uppdrag.

Avsnitt 6.7 och avsnitt 6.12

Polismyndigheten har inte någon invändning mot utredningens bedömning om att Myndigheten för civilt försvar har goda möjligheter att på strategisk

⁵ Se avsnitt 5.12.1 i samma remissvar.

nivå systematiskt utveckla samarbetet inom räddningstjänsterna och därmed bidra till att öka merutnyttjandet av helikoptrarna.

Utredningen för även ett resonemang om att slå samman fjällräddningen med sjö- och flygräddningen avseende räddningsledning som ett sätt att stärka den samlade statliga räddningstjänsten. I resonemanget ingår att se över möjligheten att stärka redundansen i helikopterförmågan genom att samla Polismyndighetens två helikoptrar med baser inklusive personal för fjällräddningstjänst hos Kustbevakningen. Polismyndigheten noterar att utredningen anser att ett sådant förslag behöver analyseras ytterligare. I detta sammanhang vill Polismyndigheten betona att det inte finns särskilda fjällräddningshelikoptrar, utan helikoptrar som myndigheten använder i den operativa verksamheten i dess helhet. Dessutom använder polisen dessa helikoptrar även för annan räddningstjänst, t.ex. efterforskning av försvunna personer i andra fall⁶.

Eftersom polisens helikoptrar används inom brottsbekämpningen och över hela Sveriges territorium riskerar ett överförande att få stora negativa konsekvenser för Polismyndigheten. Av dessa skäl bedömer myndigheten att frågan om att Polismyndigheten ska ges förutsättningar att ha en egen rådighet över adekvata helikopterresurser snarast bör omhändertas. En vidare utredning om överföring av myndighetens resurser motverkar detta syfte.

I sammanhanget vill myndigheten betona att det är av stor vikt att Polismyndigheten ges egen rådighet över en helikopterresurs som på ett ändamålsenligt sätt svarar mot det samlade behovet för polisens verksamhet, såväl för fjällräddning som vid brottsbekämpning.⁷ Nu aktuell utredning ger inte heller några konkreta belägg för att en ändrad hemvistöversyn avseende fjällräddningstjänsten behöver genomföras i dagsläget. Fjällräddningen är direkt beroende av en pålitlig och samövad helikopterförmåga. Vidare finns ett beroende av att polisflyget finns lokaliserade i myndigheten för övrig verksamhet.

Yttrandet har beslutats av rikspolischefen Petra Lundh efter föredragning av juristen Sigrid Ek. Vid den slutliga handläggningen har tf. rättschefen Mattias Wahlstedt och juristen Ida Salomonsson deltagit.

⁶ Se 4 kap. 4 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

⁷ Se även avsnitt 7.12 i ovan remissvar.

POLISMYNDIGHETEN

Petra Lundh

Sigrid Ek

Kopia till

Justitiedepartementet (INS)
Arbetslagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli